

NEVOILE UTILIZATORILOR PENTRU CULTURA INFORMAȚIEI: ASPECT EVOLUTIV ÎN TIMP

Autori: Diana DABIJA, Liudmila CURBANOVA

Universitatea Tehnică a Moldovei

***Abstract:** Lucrarea prezintă rezultatele unui studiu comparativ privind evaluarea nivelului culturii informației a diferitor categorii de utilizatorii (studenți, doctoranzi, cadre didactice) sub aspect evolutiv. Drept metode de studiu au servit: chestionarea categoriilor de utilizatori sus-numite, metoda comparativă.*

***Cuvinte cheie:** cultura informației, utilizatori, instruire, evaluare, formare, evoluție.*

Constituirea societății informaționale și a cunoașterii impune formarea de noi aptitudini și capacități, utilizarea mai largă a oportunităților de informare, educație și învățare permanentă pentru a însoți schimbările rapide și generale, care au loc în societatea contemporană. În prezent, instruirea continuă a devenit o necesitate. Cunoașterea ia locul informației pe toate planurile și în toate domeniile, inclusiv în educație. Astăzi, totul stă sub semnul și influența informației, toate activitățile și procesele fiind bazate pe informație, pe regăsirea și utilizarea ei eficientă așa încât este vital pentru orice persoană să regăsească rapid și ușor documentele necesare educației și instruirii sale. Un rol important în dezvoltarea competențelor informaționale îi revine bibliotecii, misiunea căreia este formarea culturii informației a utilizatorilor. Cultura informației este cheia culturii generale a unui utilizator. Nici un om nu poate fi cult, educat fără a poseda cultura informației.

În acest context Filiala Bibliotecii FTMI se implică activ în procesul de formare și promovare a culturii informației a utilizatorilor. În scopul dat sunt folosite diverse forme și metode de instruire așa ca:

- consultațiile individuale;
- consultațiile în grup;
- orele de cultură informațională destinate studenților anului 1;
- expozițiile „Achiziții noi”;
- expozițiile tematice;
- zile de informare etc.

Cultura informației a utilizatorilor nu este un atribut constant. Pe măsura educației informaționale ea se aprofundează, devenind mai evidentă nevoia pentru informație, mai facilă posedarea instrumentelor de informare. Totodată, cultura informației variază de la un flux de utilizatori la altul, în funcție de contingentul de studenți înmatriculați anual la facultate. Deci, optând pentru cultura informației, biblioteca trebuie să monitorizeze evoluția acesteia, pentru a-și stabili corect metodele de muncă și a estima propria activitate pe direcția dată. În contextul celor menționate mai sus biblioteca efectuează evaluarea culturii informației a utilizatorilor. Astfel, în anul 2008 a fost lansată o cercetare de așa gen. Drept suport metodologic a servit un chestionar și un test. Actualmente (2012), am repetat acest studiu în scop comparativ. Au fost răspândite 60 chestionare, recuperate 57, rata de participare constituind 95%¹. În anul 2008 s-au înregistrat aceleași date. În continuare vom prezenta rezultatele obținute.

Mai întâi de toate, am constatat că utilizatorii conștientizează fenomenul „cultura informației”. Majoritatea din ei au susținut că cunosc termenul „cultura informației” – 57 persoane (92%). În anul 2008 s-a înregistrat aproximativ același rezultat – 54 persoane (91%).

Totodată, respondenții au menționat corect importanța culturii informației pentru om, punctând variantele de răspuns:

¹ În studiul dat utilizăm procentajul în calitate de coeficient, care asigură posibilitatea comparării

- ✓ îl determină să prețuiască informația ca valoare și s-o utilizeze în activitatea sa – 78% (2012) și 59% (2008);
- ✓ îl ajută să posede metodele și tehnicile de acces la informație – 22% (2012) și respectiv 19% în 2008;
- ✓ îl motivează să fie om modern – 24% (2012) și 19% (2008);
- ✓ îi asigură protecție în societatea informațională – 22% (2012) și 15% (2008).

Observăm, rezultatele de mai sus sunt în creștere pe toate pozițiile, fapt care evocă un nivel mai înalt al percepției culturii informației.

Necesitățile informaționale ale utilizatorilor sunt constante, având ca motivație studiile, activitatea profesională, autodezvoltarea. Pentru aceste preocupări opiniile s-au distribuit corespunzător: 80%, 70% și 78%. Comparativ cu anul 2008 constatăm o creștere a preferințelor informaționale pentru activitatea profesională și autodezvoltare, acestea fiind marcate, respectiv, cu 40% (2012) și 37% (2008).

Identificarea prezenței necesităților informaționale, diverse și orientate cu scop precis, este un argument în plus pentru cultura informației. Cu certitudine, satisfacerea cerințelor informaționale impune exigențe sporite privind procesul de informare, regăsire și accesare a surselor documentare.

Fiind întrebați, care din structurile informaționale sunt cele mai solicitate, majoritatea respondenților au spus că biblioteca. Despre aceasta au relatat 92%, cu 12% mai mult decât în anul 2008, fapt îmbucurător.

Îngrijorează situația utilizării slabe a instrumentelor de căutare a informației, deși acestea, după cum se știe, constituie garanția accesului la informație. Astfel, mijloacele tradiționale de informare sunt folosite în modul următor: catalogul alfabetic – 34% (2012) și 37% (2008), colecția de referințe – 40% (2012) și 40% (2008), catalogul sistematic – 18% (2012) și 20% (2008). A scăzut și numărul utilizatorilor, care apelează la catalogul electronic - de la 61% în 2008 la 56% în 2012. Nu sunt progrese nici în utilizarea bazelor de date EBSCO, VINITI, acestea fiind accesate de un număr neînsemnat de utilizatori (5%-7%), ca și în perioada precedentă.

Utilizarea insuficientă a resurselor de informare bibliotecare are un motiv bine cunoscut – Internetul. Totuși, alt motiv este faptul că utilizatorii nu au deprinderi de lucru cu instrumentele bibliografice, situație despre care mărturisesc ei înșiși. Astfel, 52 de persoane (84%) au relatat că doresc să cunoască mai bine modalitățile de căutare și utilizare a resurselor informaționale. Concomitent, majoritatea respondenților au confirmat că au nevoie de consultația bibliotecarului - 52 persoane (84%). În anul 2008 afirmațiile de acest gen au alcătuit respectiv 88% și 97%.

Din cele relatate se vede o ușoară scădere a cifrelor, dar din aceasta nu rezultă că a diminuat și nevoia de posedare a instrumentelor informării. În confirmarea acestei propoziții vin rezultatele privind interesul utilizatorilor pentru instruirea informațională, solicitându-se diverse forme de învățare. Pentru cursurile opționale au pledat 40% de respondenți, cu 3% mai mult decât în anul 2008, pentru ciclurile de lecții – 22% de respondenți, în 2008 această cifră a fost de 44%. Pentru consultații individuale și consultații în grup au optat 28%, atât în anul 2008, cât și în anul 2012. Deci, nevoia pentru instruirea informațională persistă, numai că preferințele pentru metodele de instruire sunt diferite.

Testul de diagnosticare nu a demonstrat schimbări esențiale privind nivelul culturii informației utilizatorilor. O bună parte din ei nu știu să folosească adecvat instrumentele de informare ale bibliotecii. Mulți nu cunosc destinația indicilor bibliografici, nu știu în care catalog trebuie să efectueze căutarea publicațiilor pe o temă concretă, nu pot să identifice în sursele de informare prezența în colecții a titlului unui periodic. Ponderea intervievaților care prezintă aceste caracteristici variază între 10-12% în anul 2012 și 12-17% în anul 2008.

În schimb, utilizatorii cunosc mai bine adresa web (66% - 2012 și 31% - 2008), recunosc cu exactitate elementele bibliografice ale documentului ce urmează să fie inclus în buletinul de cerere (66% - 2012 și 37% - 2008).

În ansamblu, studiul comparativ denotă o tendință de avansare a culturii informației a utilizatorilor bibliotecii. Nevoile pentru informare au evoluat, predomină interesul pentru

cunoașterea instrumentelor de informare și accesare a informației, biblioteca este recunoscută în continuare o sursă informațională importantă. Totuși, necesitatea sporirii culturii informației rămâne a fi o problemă actuală. În acest sens biblioteca trebuie:

- să promoveze ideea culturii informației;
- să diversifice metodele educării informaționale;
- să evidențieze avantajele servirii bibliotecare;
- să redescopere lucrările cu înaltă valoare științifică și culturală din colecții, date uitării pe nedrept;
- să faciliteze accesul la informație;
- să cuprindă cu acțiuni de formare a culturii informației toți utilizatorii;
- să atribuie educării informaționale caracter constant.

Bibliografie:

1. Kulikovski, Lidia. Educația pe tot parcursul vieții: bibliotecarii și utilizatorii în aceeași abordare // Biblioteca. - 2010. - Nr. 1. - P. 14-15
2. Vatamanu, Maria. Cultura informației și noua paradigmă educațională // Buletinul ABRM. - 2011. - Nr. 2 (14). - P. 83-85